

Tetra Pak Rausing SA
mod
Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — forholdet mellem artiklerne 85 og 86 —
gruppefritagelse og anvendeligheden af artikel 86«

Forslag til afgørelse fra dommer ved Retten i Første Instans H. Kirschner, fremsat den 21. februar 1990	312
Retten's dom af 10. juli 1990	347

Sammendrag af dom

- 1. Konkurrence — dominerende stilling — misbrug — begreb — eksklusiv patentlicens overtaget af en virksomhed der indtager en dominerende stilling — kriterier for bedømmelsen (EØF-Traktaten, art. 86)*
- 2. Konkurrence — dominerende stilling — misbrug — forbud — fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3 — ingen virkning som dispensation (EØF-Traktaten, art. 85, stk. 3, og art. 86)*
- 3. Konkurrence — dominerende stilling — misbrug — forbud — hensyntagen til en fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3 — sondring mellem individuel fritagelse og gruppefritagelse (EØF-Traktaten, art. 85, stk. 3, og art. 86)*
- 4. Konkurrence — dominerende stilling — misbrug — forbud — retssikkerhed via en gruppefritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3 — grænser — overtrædelser af artikel 86 sanktionsfri — ingen sådan virkning (EØF-Traktaten, art. 85, stk. 3, og art. 86)*
- 5. Konkurrence — dominerende stilling — misbrug — forbud — direkte virkning — anvendelse ved en national domstol — fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3 — uden betydning (EØF-Traktaten, art. 85, stk. 3, og art. 86)*

1. Den omstændighed, at en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, overtager en eksklusiv patentlicens, udgør ikke i sig selv misbrug efter Traktatens artikel 86. Der må nemlig ved anvendelsen af denne bestemmelse tages hensyn til omstændighederne ved en sådan overtagelse, navnlig dens virkninger på konkurrencestrukturen på det pågældende marked.

En markedsdominerende virksomheds overtagelse af en eksklusiv patentlicens vedrørende en ny produktionsteknik udgør et misbrug af en dominerende stilling, såfremt den styrker denne virksomheds i forvejen meget stærke stilling på et marked, hvor konkurrencen er meget afsvækket, og forhindrer eller i det mindste medfører en betydelig forsinkelse for en ny konkurrents adgang til dette marked, idet overtagelsen af licensen i praksis fører til udelukkelse af enhver konkurrence på det omhandlede marked.

2. Det fremgår såvel af ordlyden af Traktatens artikel 85, stk. 3, som af opbygningen af artikel 85 og artikel 86, at meddelelsen af en fritagelse — individuel såvel som gruppefritagelse — i henhold til artikel 85, stk. 3, aldrig tillige kan betvirke en dispensation fra forbuddet i artikel 86. Mens gennemførelsen af artikel 85 sker i to trin, nemlig først en konstatering af, at artikel 85, stk. 1, er overtrådt, og derefter, hvis omstændighederne taler herfor, meddelelse af fritagelse for det i bestemmelsen fastsatte forbud, såfremt aftalen ellers opfylder betingelserne i stk. 3, udelukker artikel 86 efter selve sin genstand, nemlig et misbrug,

enhver mulighed for at gøre undtagelse fra forbuddet i bestemmelsen.

Det følger i øvrigt af principperne om retsreglernes trinfølge, at en fritagelse i henhold til afledet ret ikke uden traktatmæssig hjemmel herfor kan dispensere fra en bestemmelse i Traktaten, her artikel 86.

3. Eftersom det med vedtagelsen af en beslutning om individuel fritagelse kan anses for godtgjort, at den pågældende aftale har visse egenskaber, der også er relevante med henblik på en eventuel anvendelse af artikel 86, skal Kommissionen i en sag om anvendelse af denne bestemmelse, såfremt de retlige og faktiske forhold er uændrede, tage hensyn til de forhold i sagen, der tidligere blev lagt til grund ved den i henhold til artikel 85, stk. 3, meddelte fritagelse.

Derimod er en gruppefritagelse efter sagens natur ikke betinget af, at det i hvert enkelt tilfælde konstateres, at Traktatens fritagelsesbetingelser faktisk er opfyldt, og kan ikke generelt tillægges samme retsvirkninger som en negativttest med hensyn til artikel 86. Det følger heraf, at såfremt aftaler mellem virksomheder, der indtager en dominerende stilling, er omfattet af en forordning om gruppefritagelse, skal gruppefritagelsens retsvirkninger, for så vidt angår spørgsmålet om anvendelsen af artikel 86, alene bedømmes på grundlag af bestemmelserne i artikel 86.

4. Ordningen med gruppefritagelse har, ud over hensynet til en enklere administration, navnlig til formål at afklare retsstillingen for de virksomheder, der er parter i en aftale, med hensyn til en sådan aftales gyldighed i henhold til artikel 85, så længe Kommissionen ikke har trukket fritagelsen tilbage, men markedsdominerende virksomheder opnår ikke herved fritagelse fra forpligtelsen til at overholde artikel 86.

En markedsdominerende virksomhed kan derfor ikke under henvisning til retssikkerhedsprincippet gøre gældende, at meddelelsen af en fritagelse fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler, sammen med Kommissionens beføjelse til at trække fritagelsen tilbage, giver virksomhederne ret til at formode, at deres

forhold ikke indebærer en overtrædelse af artikel 86, så længe Kommissionen ikke har besluttet at trække fritagelsen tilbage.

5. Forbuddene i Traktatens artikel 86 har direkte virkning og medfører rettigheder for de retsundergivne, som de nationale retter skal beskytte. For så vidt som artikel 86 efter gældende fællesskabsret finder anvendelse på en aftale, der som sådan er fritaget i henhold til artikel 85, stk. 3, kan de nationale retters kompetence med hensyn til anvendelsen af artikel 86, derfor ikke begrænses, blot fordi aftalen er fritaget, idet anvendelsen af denne bestemmelse ikke strider mod principperne om fællesskabsrettens forrang og ensartede anvendelse.